

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

İç Hastalıkları Anabilim Dalı

Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı

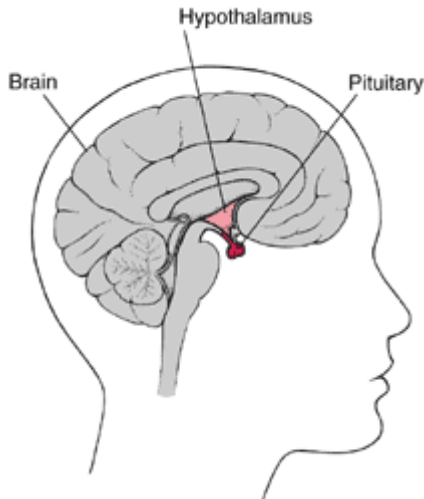
HASTA BİLGİLENDİRME FORMU

AKROMEĞALİ

Akromegali, büyüme hormonunun (BH) aşırı miktarda üretilmesine ve salgılanmasına bağlı gelişen kronik bir hastalıktır. BH'nunun aşırı yapımı ve salgılanması büyüme tamamlanmadan önce çocuklarda gelişirse "jigantizm" (aşırı uzun boylu), büyüme tamamlandıktan sonra erişkinlerde gelişirse "akromegali" adı verilir.

Büyüme Hormonu Nerede Üretilir ?

Büyüme hormonu, beyin tabanında bulunan hipofiz bezinin ön bölümünden üretilen bir hormondur. Hipofiz bezi çok önemli bir endokrin (iç salgı bezi) bezidir. Diğer endokrin bezlerinin (tiroid, böbreküstü bezler gibi..) yöneticisidir. İki bölümü vardır: 1) ön hipofiz, 2) arka hipofiz. Ön hipofiz'den büyüme hormonunun yanı sıra vücudumuz için önemli olan başka hormonlarda üretilmektedir. Büyüme hormonu çocuklarda boyun uzamasını sağlarken, erişkinlerde vücudun metabolizmasında görev alır.

Akromegalinin Nedeni

Hastalarının çoğunda (%99), akromegalinin nedeni hipofiz bezinin ön bölümünde bulunan, "hipofiz adenomu" adı verilen iyi huylu bir tümördür. Bu tümör büyüme hormonu salgılayan hücrelerden gelişir. Fazla miktarda ve sürekli büyüme hormonu salgılar. Tümör farklı boyutta olabilir. Birkaç milimetreden, 1-2 santimetreye kadar ulaşabilir. Çok nadir olarak akromegalinin nedeni vücudun başka yerlerinde bulunan ve büyüme hormonu salgılayan tümörler de olabilir.

Akromegali Sıklığı

Akromegali nadir bir hastalıktır. Her bir milyon kişiden 40-60'ının akromegali hastası olduğu ve her yıl bir milyonda 3-4 kişinin akromegali tanısı aldığı tahmin edilmektedir. Sıklıkla orta yaşlı kişilerde görülür. Kadın ve erkekte eşit oranda görülür.

Akromegalinin Belirti ve Bulguları

Akromegali (devlik) denince genellikle el ve ayaklarda büyüme akıla gelir. Akromegali bulgularını iki başlık altında inceleyebiliriz:

- 1) Büyüme hormonu fazlalığından kaynaklanan bulgular
- 2) Hipofiz tümörünün neden olduğu bulgular

Büyüme Hormonu Fazlalığından Kaynaklanan Bulgular

Akromegalinin en göze çarpan bulguları yumuşak dokularda, kıkırdakta, yüz kemiklerinde, ellerde ve ayaklarda büyümedir. Ayakkabı ve yüzükler küçük gelmeye başlar. Elerdeki yumuşak doku artışı sinir sıkışmasına neden olur ve "karpal tunel sendromu" gelişir. Bu sendrom kendini ellerde uyuşma, karıncalanma ve ağrı ile belli eder.

Yüz hatları (burun, dudak, kulaklar ve alın) özellikle çene ve alın kemiklerinde abartılı büyüme nedeniyle genişlemiş ve kabalaşmıştır. Deri kalın ve terlidir. Diş aralarında açılma gözlenir. Dilde büyüme olur. Gırtlaktaki yumuşak doku artışı ve ses tellerinin kalınlaşması sonucu ses kalınlaşması, horlama ve uyku bozuklukları ortaya çıkabilir. Kemik uçlarında ve kıkırdakta büyüme eklem ağrılarına neden olur.

Büyüme hormonunun aşırı salgılanması iskelet ve iç organlarda büyümeye yol açar. Kalp genişleyebilir, buna bağlı olarak kalp yetmezliği ve yüksek tansiyon ortaya çıkar. Akromegali hastalarında şeker hastalığı sık olarak görülür.

Büyüme hormonu fazlalığına bağlı akromegali hastalarında iyi veya kötü huylu tümörler gelişebilir. Bunlardan en sık görülenleri kalın barsak polipleri ve tümörleridir.

Büyüme hormonu ile birlikte prolaktin adı verilen hormon da salgılanırsa kadınlarda göğüsten süt gelmesi (galaktore), adet bozuklukları ve seksüel sorunlara yol açabilir. Erkeklerde iktidarsızlık olabilir.

Hipofiz Tümörünün Neden Olduğu Bulgular

Büyüme hormonu salgılayan hipofiz tümörü farklı boyutta olabilir. Birkaç milimetreden, 1-2 santimetreye kadar ulaşabilir. Büyük tümörler komşu çevre dokulara bası oluşturabilir. Tümörün oluşturduğu basının etkisi ile

- Baş ağrısı
- Görme bozuklukları - görme sinirine basıya bağlı ortaya çıkar
- Diğer endokrin bezlerin yetersizliği gelişebilir.

Tümör küçükse bunların hiçbiri görülmeyebilir.

Akromegali Tanısı Nasıl Konur?

Akromegali bulgularının çok yavaş ilerlemesi nedeniyle tanı hastalık başladıktan yıllar sonra konulmaktadır. Şüphelenen durumlarda, büyüme hormonunun vücutta etkisini gerçekleştiren insülin benzeri büyüme faktörünün (IGF-1) düzeyi, şeker yüklemesi sırasında büyüme hormonu, prolaktin ve diğer hipofiz bezi hormonlarının düzeyi ölçülür. Büyüme hormonu fazlalığı teyit edildikten sonra hipofiz bezinin görüntülenmesi manyetik rezonans görüntüleme (MRG) ile yapılır. Hastanın eski fotoğraflarının yenileriyle karşılaştırılması da tanıda yardımcı olabilir.

Akromegali Tedavisi

Tedavi seçenekleri:

- 1) Cerrahi
- 2) İlaç tedavisi
- 3) Radyoterapi

Cerrahi tedavi ile tümörün çıkarılması hedeflenir. Büyük tümörlerde tümörün tamamı çıkarılamayabilir. Cerrahiden sonra hastalık etkin olarak devam ediyorsa ilaç tedavisi veya radyoterapi gündeme gelebilir. Hastalık tedavisiz bırakıldığında, diabetes mellitus, yüksek tansiyona sebep olmakta, hastaların kardiovasküler hastalıklardan ve çeşitli kanserlerden ölümleri, kendi yaş grupları ile karşılaştırıldığında artmaktadır.